

Zaaknummer: 0000977956
Onderwerp: Zienswijze Kadernota 2026 GGD Hollands Noorden
Datum raadsvergadering: *Invullen door de griffie*

Portefeuillehouder: G.J. Rep
Programma: 7. Volksgezondheid en milieu

Publiekssamenvatting

Jaarlijks zenden de verbonden partijen de kadernota van het volgende jaar naar de deelnemende gemeenten met het verzoek om een zienswijze, zo ook de gemeenschappelijke regeling GGD Hollands Noorden (HN). In de kadernota staan de plannen voor 2026.

Specifiek dit jaar is vanuit zowel de regietafel Noord-Holland Noord als de regio Alkmaar aan de besturen van de gemeenschappelijke regelingen gevraagd om scenario's voor bezuinigingen op te nemen in de kadernota's. Deze oproepen zijn gedaan vanwege de korting voor gemeenten op het gemeentefonds.

Naar aanleiding van dit verzoek heeft de GGD HN drie scenario's om te bezuinigen meegestuurd met de kadernota. De gemeenteraad wordt naar een zienswijze gevraagd. Na verwerking van de zienswijzen en vaststelling van de kadernota maakt de gemeenschappelijke regeling GGD HN haar begroting voor 2026.

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. De volgende zienswijze af te geven op de kadernota 2026 en de bezuinigingsscenario's 2026 van de GGD HN:
 - a. Nog geen keuze te maken voor een bezuinigingsscenario, maar wel een percentage van 5% als bezuinigingsdoel te stellen;
 - b. De GGD HN te verzoeken om in beeld te brengen hoe zij de 20% van het te bezuinigen bedrag op de overhead wil behalen;
 - c. De GGD HN te verzoeken om aanvullende bezuinigingsvoorstellen uit te werken, waaronder (maar niet uitsluitend) meer efficiency bevorderende maatregelen en varianten op reeds voorgestelde maatregelen;
 - d. De GGD HN te verzoeken om voor zowel de bestaande, als voor de aanvullende bezuinigingsvoorstellen in beeld te brengen: de gevolgen op korte en lange termijn voor inwoners, (gemeentelijke) dienstverlening, financiën, maatschappij en uitvoerbaarheid.
 - e. De GGD HN te verzoeken de uitwerking volgens 1 b t/m d te verwerken in de begroting 2026.
2. Kenbaar te maken dat met de behandeling van de kadernota 2026 van de gemeente Dijk en Waard een integrale afweging wordt gemaakt ten aanzien van de gemeentefinanciën voor 2026 en verder. Dit kan effect hebben op de zienswijze over de begroting 2026 van de GGD HN later dit jaar;
3. Deze zienswijze door het toesturen van het ondertekende raadsbesluit aan het dagelijks bestuur van de GGD HN kenbaar te maken.

Inleiding

De doelstelling van de GGD Hollands Noorden (GGD HN) is: bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid en veiligheid van alle inwoners in Noord Holland Noord. Zie voor een meer uitgebreide beschrijving van de doelstelling de kadernota 2026 De GGD HN werkt via vier focuslijnen aan de doelstelling. Dit zijn:

- Gezond opgroeien;
- Gezond ouder worden;
- Meedoen naar vermogen;
- Gezonde leefomgeving;

Bezuinigingsscenario's

De GGD HN heeft een 'reguliere' kadernota 2026 opgesteld met daarbij als bijlage een brief van het algemeen bestuur met daarin de gevraagde bezuinigingsscenario's van 3%, 5% en 7% (bijlage nr 1. de bezuinigingsmaatregelen starten vanaf pagina 26). In de voorgestelde bezuinigingsbedragen is het uitgangspunt opgenomen dat er van het totale bedrag 20% bezuinigd wordt op de overheadkosten. Zo beweegt bezuiniging op de overhead mee in de scenario's.

De GGD HN heeft, samen met de leden van het algemeen bestuur, op 29 mei 2024 een eerste beeldvormende bijeenkomst gehouden. De leden zijn daar meegenomen in de taken van de diverse onderdelen en zijn daarna met elkaar in gesprek gegaan over beperken dan wel afstoten van taken, efficiency en het verhogen van inkomsten. In het najaar zijn op 25 september 2024 en 23 oktober 2024 de nadere uitwerking van de discussie en suggesties vanuit de bestuursleden in een beeldvormend overleg met het algemeen bestuur besproken. Het dagelijks bestuur heeft met inachtneming van de input vanuit het algemeen Bestuur uiteindelijk de opdracht uitgewerkt in de gevraagde scenario's.

Beoogd effect

Het standpunt van Dijk en Waard ten aanzien van de kadernota 2025 van de GR GGD HN kenbaar te maken en zo als gemeenteraad aan de voorkant te kunnen sturen op hoofdlijnen van beleid.

Kader

- De wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)
- Financiële Uitgangspunten Gemeenschappelijke Regeling (FUGR)
- Gemeenschappelijke regeling GGD HN
- Het collegebericht 'brieven inzake scenario's voor bezuinigingen gemeenschappelijke regelingen' (24 juli 2024) en bijbehorende bijlagen.
- Brief 'Indexatie kadernota voor de begroting 2026 van de Regietafel Noord-Holland Noord (1 oktober 2024)

Argumenten per beslispunt

1. De volgende zienswijze af te geven op de kadernota 2026 en de bezuinigingsscenario's 2026 van de GGD HN:
 - a. Nog geen keuze te maken voor een bezuinigingsscenario, maar wel een percentage van 5% als bezuinigingsdoel te stellen;
 - b. De GGD HN te verzoeken om in beeld te brengen hoe zij de 20% van het te bezuinigen bedrag op de overhead wil behalen;
 - c. De GGD HN te verzoeken om aanvullende bezuinigingsvoorstellen uit te werken, waaronder (maar niet uitsluitend) meer efficiency bevorderende maatregelen en varianten op reeds voorgestelde maatregelen;

- d. De GGD HN te verzoeken om voor zowel de bestaande, als voor de aanvullende bezuinigingsvoorstellen in beeld te brengen: de gevolgen op korte en lange termijn voor inwoners, (gemeentelijke) dienstverlening, financiën, maatschappij en uitvoerbaarheid.
- e. De GGD HN te verzoeken de uitwerking volgens 1 b t/m d te verwerken in de begroting 2026.

1.1 De gemeente heeft een tekort van circa 5% op de meerjarenbegroting

In de begroting 2025 is zichtbaar dat de meerjarenraming een tekort laat zien van circa 5%. Op alle onderdelen van de begroting wordt gezocht naar besparingsmogelijkheden.

1.2. Huidige voorgestelde maatregelen geven te weinig informatie om een goede afweging te kunnen maken.

Om een weloverwogen en integrale afweging te kunnen maken is meer informatie nodig over de bezuinigingsmaatregelen en welke andere bezuinigingsopties er zijn. De impact en risico's van de maatregelen zijn beperkt weergegeven. Van een aantal maatregelen zijn varianten denkbaar, deze zijn niet in de scenario's opgenomen. Ook is niet aangegeven welke mogelijke maatregelen zijn overwogen en waarom deze niet zijn gekozen om op te nemen in de bezuinigingsscenario's. Tevens wordt niet in beeld gebracht hoe de GGD 20% op het te bezuinigen bedrag denkt te behalen.

1.3 Het geeft tijd om de impact en de uitvoerbaarheid van de maatregelen en alternatieven uitgebreider te laten onderzoeken door de GGD HN.

Het vergt nadere uitwerking en onderzoek naar uitvoerbaarheid van de GGD HN, voordat er een integrale afweging gemaakt kan worden binnen de gemeentes, leidend tot een keuze voor een scenario. Dit kan door bij de begroting 2026 GGD HN een zienswijze mee te geven over de (aangevulde) bezuinigingsscenario's. Dit leidt tot een beter gedragen en doordacht besluit.

Ook is het zo dat de gemeente zich via diverse beleidslijnen doelen heeft geformuleerd die zijn gericht op preventie, vroegtijdige signalering en lichte ondersteuning om (verergering van) problemen en dure ondersteuning te voorkomen, zoals het Integraal beleidskader Sociaal Domein, Gezond en Actief Leven (GALA), Integraal Zorg akkoord (IZA) en het onder controle krijgen van oplopende kosten jeugdhulp, teneinde de zorg, hulp en ondersteuning beschikbaar en betaalbaar te houden. De drie geschetste bezuinigingsscenario's leiden tot gedeeltelijke ontmanteling van GGD inzet op preventie, aanbod dat vroegsignalering mogelijk maakt, lichte ondersteuning en inzet van specifieke GGD expertise. Dit is in scherp contrast met de gemeentelijke beleidslijnen. Daar moet een politieke keuze in gemaakt kunnen worden op basis van impact, uitvoerbaarheid en alternatieven.

- 2. Kenbaar te maken dat met de behandeling van de kadernota 2026 van de gemeente Dijk en Waard een integrale afweging wordt gemaakt ten aanzien van de gemeentefinanciën voor 2026 en verder. Dit kan effect hebben op onze zienswijze op uw begroting voor 2026 later dit jaar.

2.1 Integrale afweging wordt gemaakt als alle opties binnen de begroting van Dijk en Waard in kaart zijn gebracht

Bij de totstandkoming van de kadernota van de gemeente Dijk en Waard worden alle financiële effecten integraal in samenhang gewogen en beoordeeld. Dit kan er toe leiden dat bij de begroting 2026 GGD HN een zienswijze gericht op de ombuigingen wordt afgegeven.

2.2. Het beoordelen van de scenario's van de verbonden partijen vergt afstemming tussen de deelnemende gemeenten

Niet alleen binnen Dijk en Waard wordt een afweging gemaakt, maar ook bij de andere deelnemende gemeenten. Een gemeenschappelijke regeling is immers opgericht om gezamenlijk gemeentelijke taken uit te voeren. In de periode van het aanleveren van de kadernota GGD HN 2026 en het daadwerkelijk verwerken in de begroting 2026 GGD HN, wordt opnieuw beoordeeld of de aangeleverde scenario's het gewenste effect hebben.

2.3 Een integrale afweging ten aanzien van de gemeentefinanciën kan alleen gemaakt worden als ook de bezuiniging van de GGD daarin meegenomen wordt.

Het in samenhang bezien van bezuinigingen/ombuigingen is van groot belang omdat het schrappen en/of minimaler uitvoeren van taken waar een preventieve werking vanuit gaat of die ingrijpen op het integraal samenwerken in de gemeente, nadelige effecten kunnen hebben op inwoners, de dienstverlening en de samenwerking. Daarnaast kan het een kostenverhogend effect hebben voor gemeenten of de maatschappij in het algemeen.

2.4 Een integrale afweging kan pas gemaakt worden als alle bezuinigingsopties in beeld zijn, zowel bij gemeenschappelijke regelingen, als binnen de gemeente.

Niet alle gemeenschappelijke regelingen hebben bij de kadernota bezuinigingsscenario's opgesteld waardoor de integrale afweging nu nog niet gemaakt kan worden. Dat geldt ook voor het proces van realistisch begroten dat nu loopt binnen Dijk en Waard. Wanneer nu al een percentage meegegeven wordt aan de GGD HN, is dit niet gebaseerd op een integrale afweging. Het meenemen van alle opties en scenario's zorgt ervoor dat de meest effectieve en minst schadelijke bezuinigingsmaatregelen kunnen worden gekozen.

3. Deze zienswijze door het toesturen van het ondertekende raadsbesluit aan het dagelijks bestuur van de GGD HN kenbaar te maken.

Dit is de formele wijze om een zienswijze kenbaar te maken aan een gemeenschappelijke regeling.

Hiermee wordt voldaan aan de procedurele vereisten.

Kanttekeningen en risico's

- Het algemeen bestuur van de GGD HN neemt in haar vergadering van 12 maart 2025 een besluit over welk van de drie bezuinigingsscenario's de GGD HN in haar begroting 2026 verwerkt. Indien Dijk en Waard geen zienswijze indient met het gewenste bezuinigingspercentage, terwijl de andere deelnemende gemeenten wel een keuze maken voor een scenario (3%, 5%, of 7%), dan bestaat het risico dat er in het algemeen bestuur een besluit wordt genomen, waar Dijk en Waard niet achter staat.
Het uitstellen van een richtinggevende zienswijze tot bij de begroting in plaats van bij de kadernota kan leiden tot een beperktere invloed van de gemeenteraad op de initiële beleidsvorming en strategische keuzes die in de kadernota worden vastgelegd. Hierdoor kunnen beleidsprioriteiten en financiële beslissingen al grotendeels zijn bepaald voordat de gemeenteraad tot een richtinggevende zienswijze besluit. Echter, in dit geval weegt het integraal afwegen van de verschillende bezuinigingsscenario's en hun impact in de gemeente zwaarder.
- De zienswijze op de begroting 2026 van de GGD HN loopt vooruit op de besluitvorming over de gemeentelijke kadernota. Dit vraagt om een proces waarin de raad eerder betrokken wordt bij de integrale afweging dan alleen op basis van de gemeentelijke kadernota nodig zou zijn. Dit wordt nog afgestemd met de griffie.

Alternatieven

Een alternatief is om geen zienswijze af te geven. De GGD HN heeft bezuinigingsscenario's aangeleverd, maar dit levert te weinig inzicht op betreffende de impact op inwoners, gemeente en maatschappij. Daarnaast is het niet inzichtelijk op basis van welke overwegingen de GGD HN deze bezuinigingsmaatregelen heeft toegestuurd en alternatieve opties niet heeft opgenomen in de scenario's. Om een integrale afweging te kunnen maken, vraagt de raad met deze zienswijze om een nadere duiding en alternatieve opties.

Een ander alternatief is om in een zienswijze wel een specifiek percentage voor een bezuinigingsscenario mee te geven. Dit is niet wenselijk omdat er een weloverwogen integrale afweging gemaakt moet kunnen worden. Een integrale benadering stelt ons in staat om de effecten van de bezuinigingen op diverse domeinen en in samenhang met de genoemde beleidslijnen te beoordelen. Dit zorgt ervoor dat de uiteindelijke beslissingen beter afgestemd zijn op de bredere beleidsdoelen en de behoefte van de inwoner.

Samenwerking en participatie

Los van de informele sessies met de leden van het algemeen bestuur van de GGD HN en beperkte ambtelijke input, heeft er geen participatie of samenwerking plaatsgevonden. Wel zijn lokale voorstellen zoveel als mogelijk regionaal op elkaar afgestemd.

Tijdens de regionale raadsinformatieavond van de Regio Alkmaar op 5 februari 2025 wordt de gemeenteraad in de gelegenheid gesteld om in gesprek te gaan met de vertegenwoordigers van de diverse gemeenschappelijke regelingen en onderling de zienswijzen af te stemmen met de raden in de Regio Alkmaar

Financiën

De indexaties voor 2026 zijn conform de hoogte die de Regietafel Noord-Holland Noord in de indexatiebrief kenbaar heeft gemaakt. Voor de begroting 2026 betekent dit dat er wordt uitgegaan van 7,2% loonindexatie en 8% prijsindexatie, dit betekent een verhoging van € 563.000 van de uitvoeringskosten. De verhouding loon-/prijsontwikkeling van de GGD is 74%/26%. Deze percentages worden toegepast bij de doorrekening van de deelnemersbijdragen en de overige opbrengsten in het meerjarenperspectief. De verhoging van de bijdrage wordt verwerkt in de kadernota en begroting 2026 van Dijk en Waard. Dit staat nog los van verwerking van bezuinigingsmaatregelen bij de GGD HN.

Communicatie

Er vindt geen actieve communicatie plaats over dit voorstel.

Uitvoering

Na besluitvorming door de raad wordt deze aan het dagelijks bestuur van de GGD HN kenbaar gemaakt. Het dagelijks bestuur formuleert een bestuurlijke reactie op de door de deelnemers ingediende zienswijzen en legt deze voor aan het algemeen bestuur van de GGD HN op 12 maart 2025. Deze bespreekt de kadernota 2026, ingediende zienswijzen en de reactie hierop van het dagelijks bestuur. De GGD HN informeert de gemeente daarna over de besluitvorming.

Bijlagen, onderdeel van het besluit

1. Kadernota 2026 GGD Hollands Noorden
2. Raadsbesluit Kadernota 2026 GGD Hollands Noorden

Bijlagen ter informatie

3. Aanbiedingsbrief bij de Kadernota 2026 GGD HN
4. Brief 'Indexatie kadernota voor de begroting 2026 van de Regietafel Noord-Holland Noord (1

oktober 2024)